

Parlen els nens i nenes

El benestar subjectiu de la infància a
Barcelona

FITXA D'EXPERIÈNCIA

Originàriament publicada al [Banc Internacional de Documents de Ciutats Educadores \(BIDCE\)](#) de l'Associació Internacional de Ciutats Educadores

INTERNATIONAL ASSOCIATION OF
Educating Cities
ASSOCIATION INTERNATIONALE DES
Villes Éducatrices
ASOCIACIÓN INTERNACIONAL DE
Ciudades Educadoras
ASSOCIACIÓ INTERNACIONAL DE
Ciutats Educadores

institut
infància i
adolescència

Dades bàsiques

Parlen els nens i nenes. El benestar subjectiu de la infància a Barcelona

Ciutat: Barcelona

Temes: Associacionisme i participació
Participació ciutadana, Participació juvenil, benestar social, infància, civisme i convivència, drets de la infància

Grups d'edat als que es dirigeix: 8-12 anys

Any d'inici: 2016

Promoció:

Execució:

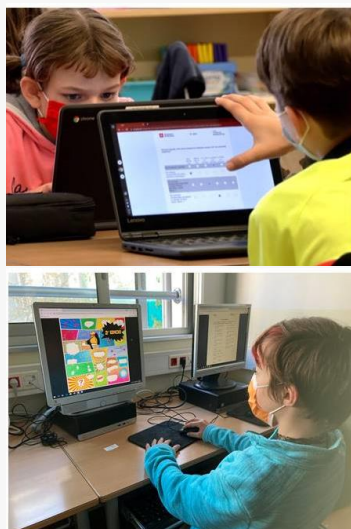

Justificació i resum

En el marc dels compromisos adquirits per construir una ciutat que garanteixi els Drets dels Infants, des de l'Ajuntament de Barcelona es va posar en marxa l'any 2016 la primera edició del programa **Parlen els nens i nenes: el benestar de la infància a Barcelona**.

El programa proposa una metodologia de recerca ètica amb els infants que promou el seu protagonisme i avança en l'exercici dels seus drets de ciutadania. La intervenció pretén: generar un ampli coneixement sobre el benestar de la infància amb visió integral; posar l'infant al centre a través de metodologies participatives, i contribuir a la millora de les polítiques públiques locals destinades a la infància i l'adolescència.

El programa es desenvolupa en tres frases i gràcies a la col·laboració de les escoles. Primer, una mostra representativa de 5.000 infants entre 8 i 12 anys responen a una enquesta en línia sobre el seu benestar subjectiu. Després participen en tallers participatius per cointerpretar-ne els resultats i recollir les seves propostes de millora. La informació obtinguda a través d'aquestes dues fases es destil·la en el document titulat "L'Agenda dels infants", on es recullen les demandes que fan els

Justificació i resum

nens i nenes dirigides a la ciutat, les escoles, les famílies i a ells mateixos, per tal de millorar el seu benestar. Finalment, i per reforçar l'impacte transformador del programa, es constitueix el Grup Altaveu de ciutat, format per nens i nenes que han participat tant a l'enquesta com als tallers, amb la missió de comunicar els continguts de l'Agenda a la seva comunitat educativa i d'obrir diàlegs informats amb representants polítics i socials per transmetre les seves demandes de millora i generar canvis en les polítiques locals que s'adrecen als infants.

En clau de governança, el programa compta amb un grup motor integrat per representants de l'Àrea de Drets Socials, Justícia Global, Feminismes i LGTBI; representants de les àrees de Cultura, Drets de Ciutadania, Participació i Ciutadania; l'Institut Municipal d'Educació i el Consorci d'Educació de Barcelona. Des de l'inici del programa, es manté una estreta col·laboració amb l'Equip de Recerca en Infància, adolescència, Drets dels Infants i la seva Qualitat de Vida, de la Universitat de Girona.

Objectius

1. Generar un ampli coneixement sobre el benestar de la infància amb visió integral i indagant en un ampli espectre d'aspectes que afecten les vides dels infants i adolescents.
2. Garantir el dret a la participació efectiva dels infants en els assumptes que els afecten, vetllant pel seu protagonisme en totes les fases del programa, tant per visibilitzar el seu paper com a ciutadans i ciutadanes actius i del present com per reforçar les seves competències en l'àrea de valors socials i cívics, el pensament crític i la investigació social.
3. Contribuir a la millora de les polítiques públiques locals destinades a la infància i a l'adolescència, en base a totes les evidències generades i a les demandes dels infants.

Metodologia

El programa consta de tres fases diferenciades cadascuna de les quals es desenvolupa aproximadament durant un curs escolar:

Fase 1: Enquesta de benestar subjectiu. L'enquesta està basada en un qüestionari adaptat del projecte internacional "*Children's Worlds*", sobre diferents àmbits temàtics, com ara: característiques personals; la família i les persones amb qui conviu; la seva llar i les coses que tenen; les seves amistats i relació amb els companys i companyes de classe; l'escola; el seu barri, el temps, les activitats fora de l'escola, o el seu nivell de satisfacció amb la vida, entre altres.

La mostra d'escoles que participen a l'enquesta es selecciona aleatòriament vetllant activament per a la seva representativitat estadística, tant pel que fa a tipologia de centres (públics i privats concertats), ubicació (als 10 districtes de la ciutat) i característiques particulars (mida del centre, nivell de complexitat, etc.). Els infants contesten l'enquesta, de forma totalment lliure i voluntària, en una sessió presencial d'una hora de durada que es realitza a la seva escola. El qüestionari té una versió adaptada per garantir que els infants amb algun tipus de dificultat o circumstància específica puguin participar i completar-la.

Metodologia

Fase 2: Tallers participatius i de recerca qualitativa. Un cop sistematitzats els primers resultats de l'enquesta, l'equip investigador torna a algunes de les escoles (seleccionades també per tal que siguin una mostra representativa) per fer un retorn dels principals resultats generals de l'enquesta i debatre sobre un dels 15 temes de l'enquesta en el marc d'un taller participatiu. S'anima els infants a aportar la seva interpretació dels resultats i a aprofundir en les causes dels malestars i/o en les claus del benestar sobre el tema seleccionat. A la segona part, es recullen les seves propostes de millora en l'àmbit específic que s'ha treballat.

Paral·lelament, s'edita una guia didàctica que permet a totes les escoles que ho desitgin dur a terme qualsevol d'aquests tallers de forma autònoma i s'articula un canal per rebre les aportacions dels infants fetes a través d'aquest treball autònom.

Metodologia

Fase 3: Difusió del coneixement i incidència política. El coneixement generat mitjançant l'enquesta i els tallers participatius es difon a través d'informes específics i de "L' Agenda dels infants". Aquest últim és un document que recull les principals demandes i propostes de millora fetes pels infants (de manera resumida, amb un llenguatge i format proper i atractiu per als infants), el qual es fa arribar a totes les escoles de la ciutat, hagin participat o no al programa.

Adicionalment, es convida a una trentena de nens i nenes de les escoles participants representatius dels diferents districtes de la ciutat a formar part del Grup Altaveu. Aquest grup, acompanyat i dinamitzat per un equip professional, comunica l'Agenda i obre debats amb els representants polítics i socials de la ciutat.

Més info:

[Fitxa tècnica EBSIB 2017](#)

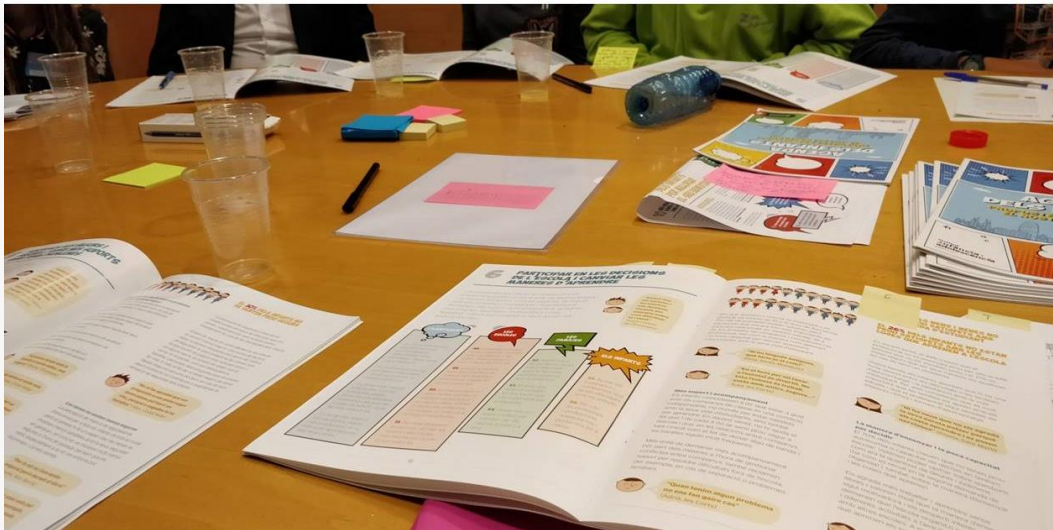
[Guia didàctica dels primers resultats EBSIB 2017](#)

Avaluació

Durant la primera edició del programa (2016-2020), un total de 4.000 nens i nenes d'entre 10 i 12 anys de 52 centres educatius van respondre l'enquesta i, d'entre aquests, 2.000 van participar també en algun dels 86 tallers participatius de la recerca qualitativa. Tot el coneixement generat es va sintetitzar a l' "Agenda dels infants" en 11 demandes prioritàries i en 115 propostes d'acció per la millora del seu benestar, a implementar des de les administracions públiques, les escoles, les famílies i els mateixos infants.

El Grup Altaveu de ciutat va presentar l'Agenda en 8 sessions de diàleg, davant l'alcalde, membres del seu equip de govern, representants de tots els grups municipals i davant dels membres de plataformes de representació ciutadana com el Consell Municipal de Benestar Social o el Consell de Ciutat.

Les 11 demandes recollides a l'Agenda són: tenir més temps per gaudir amb la família; més temps per jugar i estar amb els amics i amigues; sentir-se més segurs i rebre suport quan tenen problemes; ser escoltats i sentir que es pren seriosament la seva opinió; tenir més llibertat i que els adults tinguin més confiança en les seves capacitats; participar en les decisions de

Avaluació

l'escola i canviar les maneres d'aprendre; lluitar contra el *bullying*; promoure hàbits de vida saludables i la satisfacció amb el propi cos; assegurar que tothom té el que necessita; fer més vida al barri i poder fer més coses a l'aire lliure en una ciutat més verda.

Els resultats obtinguts s'han tingut en compte per elaborar mesures de govern com l'Estratègia d'inclusió social i reducció de les desigualtats de Barcelona (2017), el Pla del Joc a l'espai públic (2019) i el Pla d'infància municipal 2021-2030, entre d'altres.

De cara a la segona edició (2021-2025), s'ha decidit ampliar la mostra d'infants participants (de 4.000 a 5.000) i les seves edats (afegint infants de 8 i 9 anys). També s'han afegit preguntes relatives a l'impacte de la pandèmia, la percepció de les seves expectatives de futur, les violències entre iguals a l'escola i l'ús que fan del seu temps. Igualment, s'ampliarà la capacitat d'impacte del Grup Altaveu, proposant que cada escola en posi en marxa un de propi per tal de comunicar més amplament l'"Agenda dels infants" a tota la comunitat educativa. Complementàriament, es motivarà als centres

Avaluació

educatiu perquè escullin una proposta de millora inclosa dins l'Agenda per promoure un canvi concret i tangible en el seu entorn immediat.

Una altra novetat serà que fins a 20 escoles addicionals podran participar en el programa de forma autònoma. Des del programa es garantirà una formació per part de l'equip tècnic i l'accés als materials (enquesta en línia, dinàmiques dels tallers, i claus per la creació i dinamització del grup altaveu d'escola) per tal que el professorat pugui acompanyar els infants en la implementació de les tres fases del programa. Els resultats obtinguts a les escoles que desenvolupin el programa pel seu compte podran ser enviats a l'equip del programa per ser incorporats en l'estudi.

Context social i urbà de l'experiència

Segons dades de 2020, Barcelona té una població de 1.666.530 habitants, essent una de les ciutats més densament poblades d'Europa i amb una àrea metropolitana amb més de 3,2 milions d'habitants..

A la ciutat hi viuen 246.453 infants i adolescents, i tenint en compte el nombre de llars, en una de cada quatre llars hi viuen persones d'entre 0 i 17 anys. Més del 18% dels infants i adolescents són de nacionalitat estrangera i el 34,4% viuen en risc de pobresa o exclusió social. El 69% dels infants entre 10 i 12 anys de la ciutat manifesta sentir-se satisfet amb la seva vida en global, el 23% diu estar-ho bastant i el 8% poc o gens. Un de cada quatre infants de 3 a 14 anys no juga cap dia al parc o al carrer i la meitat dels infants entre 10 i 12 anys diuen no sentir-se prou segurs al barri on viuen.

L'any 2007 la ciutat de Barcelona va obtenir el reconeixement de [Ciutat Amiga de la Infància](#) de la part d'UNICEF que l'obliga, entre d'altres, a garantir canals de participació als infants i a disposar d'una diagnosi actualitzada de la ciutat en clau d'infància. La ciutat compta amb un gran nombre de normatives i polítiques locals destinades a promoure els Drets

Context social i urbà de l'experiència

dels Infants en l'àmbit local. L'any 2021 s'ha proveït amb un nou instrument de governança de les polítiques d'infància: el Pla d'Infància 2021-2030, en el qual s'identifiquen 18 reptes de millora i 70 accions clau per fer-hi front.

Les dades de context s'extreuen de l'informe anual de l'Institut Infància i Adolescència ["Dades clau d'infància i adolescència a Barcelona 2020"](#)

Les dades de població són d'elaboració pròpia de l'IIAB a partir del padró municipal d'habitants amb lectura a 1 de gener de 2020). Departament d'Estadística i Difusió de Dades. Ajuntament de Barcelona.

[Pla d'infància de Barcelona 2021-2030](#)

Més info

Programa Parlen els nens i nenes: <https://institutinfancia.cat/programes/parlen-els-nens-i-nenes/>

1ª edició (2016-2020): <https://institutinfancia.cat/projectes/benestar/>

2ª edició (2021-2025): <https://institutinfancia.cat/projectes/parlen-els-nens-i-nenes-2021-2025/>

Selecció de publicacions:

- Agenda dels infants: <https://institutinfancia.cat/mediateca/agenda-dels-infants-propostes-millorar-nostre-benestar/>
- Vídeo Agenda dels infants: <https://institutinfancia.cat/mediateca/video-11-demandes-lagenda-dels-infants/>
- Presentació dels principals resultats de la 1a edició (CAT): <https://institutinfancia.cat/mediateca/presentacio-general-del-projecte-parlen-els-nens-i-nenes/>

CONTACTE:

Institut Infància i Adolescència de Barcelona

institutinfancia.cat | info@institutinfancia.cat | [@Instinfancia](https://www.instagram.com/Instinfancia)